

M. Dz.-B.: – Tomēr jāatzīst, ka salīdzinājumā ar mūsu kaimiņvalstīm – Lietuvu, Igauniju – mūsu lauksaimnieku kooperācija ir daudz spēcīgāka. Par to varam būt lepnī.

I. J.: – Jā, mēs arī pirmie sākam veidot kooperatīvus un tādējādi arī straujāk aizgājām uz priekšu.

– Kas aizvadītajā gadsimta ceturksnī sasniegts lauksaimniecības izglītības un konsultāciju jomā?

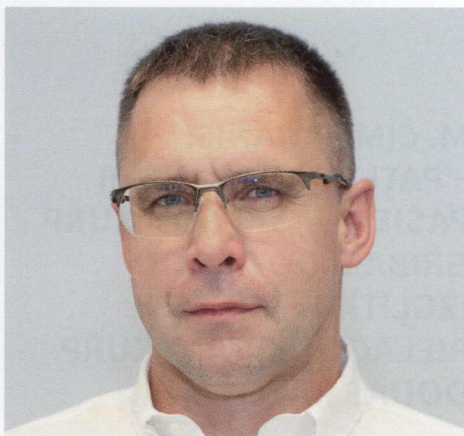
M. Cimermanis: – Kopš deviņdesmitajiem gadiem faktiski notikušas divas zemes reformas. Pirmā, kad cilvēki atguva savā īpašumā zemi, un otrā, kad iestājāties ES. Pirmais vilnis noteikti bija vairāk saistīts ar emocijām, patriotismu – katrs nu būsim saimnieks savā zemē, katram pa pāris ha un uz priekšu... Iestājoties ES, daudz kas mainījās, tostarp motivācija šo zemi apsaimniekot. Motivācija nosaka arī darba stilu, taču nauda ne vienmēr ir labākais padomdevējs.

Lai cik patriotiska bija pirmā reforma, skaidrā apziņā teica priekšā, ka lauksaimniecībā nepaliks 27% nodarbināto, turklāt labi ja 14% no viņiem bija lauksaimnieciskā izglītība. Atceros, kā vēl deviņdesmitajos gados mācījām zemniekiem saprast, kas ir skābsiens, ka zāli vēlams nopļaut vēl pirms Jāņiem. Atceros, kā mūs lamāja, kad stāstījām par bezaršanas tehnoloģijām, apgalvoja, ka tas mūsu apstākļos nav iespējams, bet redzam, kā viss ir mainījies – rapšu audzētāji jau savus arkļus pārdevuši. Viss mainījies gan ātri, gan krasi.

Kopumā situācija izglītībā ir skumja, profesionālā izglītība netiek novērtēta. Atdodot profesionālo izglītību Izglītības ministrijas pārziņā, skaidri nepasakot, ko šajā jomā sagaidām, esam nonākuši ļoti bēdīgā situācijā. Ja gadā skolās uzņemam piecus sešus nākamie lopkopējus un vienlaikus sakām, ka piena nozare mums ir viena no prioritārajām, tad diez vai spēsim nodrošināt šīs nozares attīstību un to spēcīnāt arī ar profesionāli izglītotiem kadriem.

Pēc iestāšanās ES mums bija pieejami gan dāņu, gan citvalstu konsultanti, lektori, mācībspēki, kas mūsu zemniekiem stāstīja par tādām lietām kā precīzā mēslošana, kūtsmēsļu izmantošana, agrovīdes pasākumi u. c. Tagad visas šīs lietas ir ienākušas lauksaimnieka ikdienā. Šis bija pirmais vilnis.

Otrs vilnis jau bija ar industriālu ievirzi, zināšanas pastiprināti sāka nākt no tehnikas un agroķīmijas pārdevējiem. Patlaban mums ir pašiem jāsaprot, kurp gribam doties, jo izglītība faktiski pielāgojas tam, kurp dodas ražošana. Un izglītības joma nu nekādi nevar būt istermiņa risinājums.

– Kā ir ar bioloģisko lauksaimniecību? Varbūt pirms 25 gadiem bijām vairāk bioloģiski nekā tagad, tad pa vidu kļuvām mazāk bioloģiski un tagad atkal mācāmies būt bioloģiski?

G. Norkārkliis: – Faktiski tā arī ir. Eiropā pieejamajā profesionālajā literatūrā arī lasāms, ka bioloģiskā lauksaimniecība faktiski ir labi aizmirsta normālā lauksaimniecības prakse.

Latvijā bioloģiskā lauksaimniecība aizsākās jau astoņdesmitajos gados. Uz Latviju brauca arī vācu speciālisti, mācīja biodinamiskās lauksaimniecības pamatus. 1995. gadā izveidojās bioloģisko lauksaimnieku apvienība.

Bioloģiskā lauksaimniecība Latvijā ir ļoti pragmatiski attīstījusies, ejot kopsoli ar ES tirgu un pieprasījumu. Tas, kas notiek Eiropā bioloģiskās lauksaimniecības jomā, notiek arī Latvijā.

Attīstības likne aizvien ir bijusi un ir augšupejoša. Lielākais lēciens, protams, bija 2004. gads, kad iestājāties ES, kļuva pieejams atbalsts, sākās saimniecību sertifikācija. Nenoliedzami, atbalsta maksājumi veicināja daudzu zemnieku pāreju uz bioloģisko saimniekošanu. Dominējošā šā saimniekošanas veida nozare bija piena lopkopība – no 4000 bioloģisko saimniecību 3000 nodarbojās ar piena lopkopību, pārējās specializējās gaļas

**I. JANSONS:
– IR JĀBŪT GATAVIEM
ŠODIEN IELIKT VIENU
EIRO, LAI PĒC DAŽIEM
GADIEM DABŪTU
ATPAKAĻ TRĪS...**

lopkopībā, graudkopībā u. c. Patlaban šī struktūra ir mainījusies, pēdējos 5–6 gadus ļoti strauji attīstās tieši bioloģiskā graudkopība.

Eiropā bioloģiskais tirgus attīstās ļoti strauji, nav piedzīvots kritums, ir tikai kāpumi. Un mūsu saimnieki iet tam visam līdz.

Jau runājām par izglītības nozīmi, un jāteic, ka arī bioloģiskās lauksaimniecības jomā zināšanu trūkst, izglītība ir problēma. Joprojām LLU (tagad Biozinātņu un tehnoloģiju augstskola) nav programmas bioloģiskajā lauksaimniecībā, lai gan par to runājām jau vairāk nekā 10 gadu garumā. Paldies jāsakā mūsu zinātniekiem, kuri gan pēdējos gados ir iesaistījušies dažādos pētījumos saistībā ar bioloģisko lauksaimniecību, veic izmēģinājumus, un nu varam jau izdarīt kādus secinājumus vai dot rekomendācijas audzētājiem.

– Vai zinātniekiem nav līdzīgi kā bioloģiskajiem – kādreiz bija iespējas, tad tās zuda un nu atkal jācinās, lai kaut kas būtu?

S. Zute: – Pārmaiņas skar visus. Lauksaimniecības nozarē visi esam sasiesti teju vienā saitītē, un viss, kas kopumā notiek nozarē, skar ikvienu tajā iesaistīto. Dažreiz viens posms aizskrien ātrāk pa priekšu, cits netiek līdzī un kustas lēnāk, bet tad atkal cits posms izraujas priekšplānā un citi velkas iepakaļ...

Reformu 25 gados arī zinātnē bijis gana daudz. 1997. ir gads, kad tika likvidētas no padomju laikiem palikušās selekcijas un

**S. ZUTE: – LAIKAM
NEVARAM PRASĪT, LAI
CILVĒKU DOMĀŠANA
MAINĪTOS TIKPAT
STRAUJI, KĀ MAINĀS
TEHNOĻIJAS.
JOPROJĀM CILVĒKIEM
NAV IZPRATNES, KUR UN
KĀ RODAS ZINĀŠANAS.**